

Brezpotje kot imperativ svobode

Ko je markacija znak rešitve

Besedilo: Damjan Slabe

Prvega novembra so bile gore še vedno v barvah pozne jeseni. Za nama so bili že prečenje Krsteniškega Stoga, preplezana jugo-vzhodni raz Jezerskega Stoga in dva raztežaja dolg kamin v Adamu. Z njega sva se po udobnem hrbtu povzela še na tretji, Prevalski Stog in nadaljevala proti Škednjovcu. Steze ni bilo, hoja po slemenu in od slane požganih travah je bila prijetna. Jeseni se obzorja razširijo, čutil sem, da so se razširile tudi moje

prsi. Dobesedno razganjalo me je od navdušenja nad imenitno hojo in širnimi razgledi v čistem jesenskem zraku in svetlobi, ki izostri obrise gora. Kot da bi lebdel in ne hodil, tako lahek je bil korak. Nekdo je postavil možica, ki je kazal udoben prehod na vzhodno stran. Škraplje so prebudile fotografsko žilico. V lažjem plezanju sva nenavezana dosegla greben.

Prečenje Škednjovca je zahtevalo dobršno mero previdnosti, saj je

greben razbit in mestoma izpostavljen. Ko sva sestopila na drugo stran, je bilo Izidorju dovolj potepanja in se je vrnil na Krstenico, sam pa sem sklenil nadaljevati z brezpotnim vandranjem po bohinjskih gorah. Povzpел sem se na Vrh Hribaric in se nasmehnil ob spominu na naše prvo smučanje s tega čokatega vrha. Poiskal sem prehode poti Debelemu vrhu in ga s še vedno dobršno mero energije prečil od severa proti jugu. Na Lazovškem prevalu

Na Prevalskem Stogu, v ozadju Šklednjovec
Foto: Peter Strgar

sem za trenutek okleval. Bo še dovolj dneva za prečenje Ogradov? Odločil sem se, da bo. No, pa ga ni bilo. Že v temi sem prišel na izhodišče, planino Krstenico, utrujen, a zadovoljen. Sprejeli sta me toplina stana in juha iz prijateljeve hribovske kuhinje, ki se je izredno prilegla. Turo sem sam pri sebi poimenoval Krsteniška transverzala. Žigov na njej ni, markacij tudi ne, le tu in tam osamljen kamnit možic, morje alpskega cvetja, razgledi in mir.

Učna leta

Že kot otroka me je zanimalo, kaj je za bližnjim Merlakovim hribom. Ure in ure sem se lahko potikal po gozdu okoli doma na Petkovcu. Kmalu sem si upal pokukati tudi v kakšno jamo, ki jih v okolici ne manjka. Na osnovi tega

sem si pri svojem prvem vzponu na Triglav, ki smo ga začeli na Vršiču, privoščil prvi brezpotni podvig v visokih gorah. Ko se je družba odraslih veseljakov, ki sem se ji smel priključiti kot edini kratkohladeček, že zgodaj popoldne zasidrala v Pogačnikovem domu na Kriških podih, sem se podal na raziskovanje bližnje okolice. Hitro sem se znašel pri Spodnjem Kriškem jezeru, slabih dvesto višinskih metrov pod domom. Za hip sem pomočil prste v ledeno mrzlo vodo in se razgledal po okolici. Strah pred izpostavljenostjo in višino, ki sem ga doživel ob vzponu na Razor, je bil že pozabljen. Zamikalo me je, da bi se vrnil kar naravnost navzgor po melišču, ki se na severozahodni strani drobi v jezero. Vzpenjanje še zdaleč ni bilo tako enostavno, kot je kazalo na prvi pogled. Kljub temu sem se hitro dvigoval. Z višino so se pojavljali radovednost pred neznanim, veselje, pa tudi bojazen: kaj pa, če ne bom ... ampak sem. Zmogel sem tudi tistih nekaj skal, s katerimi se je zgoraj končala grapa.

Dokaj zgodaj sem okusil, kako lahko gore občutiš vsaj približno tako, kot so jih prvopristopniki. V samoti, stran od nadelanih poti in "daleč od ponorelega sveta" Thomasa Hardyja, v neokrnjeni naravi, odvisen predvsem od samega sebe. Ravno radovednosti po odkrivanju neznanega pripisujem navdušenje nad brezpotji. To me je spodbudilo, da sem se že kot dijak zadnjega letnika vpisal v alpinistično šolo, predvsem z namenom, da bi dobil nekaj nujno potrebnega znanja o tem, kako varno plezati ali se po vrvi spustiti čez skok, na katerega kaj hitro naletiš v brezpotnem svetu.

Kmalu sem izoblikoval tudi svojo strategijo spoznavanja gora. Na turi, ki sem jo že nekoliko poznal, sem si praviloma privoščil kombinacijo malo po poti, malo po brezpotju. In zaradi tega pogosto poslušal pritoževanje sopotnikov: "Ti in tvoje variante!" Nekoč smo pozno jeseni sestopali po južnih pobočjih Ogradov. Ker sem običajno – zdaj celo označeno – stezo proti planini V Lazu poznal in vedel, da proti Krstenici naredi precejšen ovinek, sem si zamislil direkten sestop po južnih strminah. Pobočje se na nekaj mestih res precej prevesi, celo do te mere, da moraš tu in tam poprijeti za šop trave ali štrlečo skalo. Za nameček je teren od zgoraj dokaj težko pregleden. Za trenutke sem podvomil o možnem prehodu in o smiselnosti moje sestopne variante. Z negotovostjo je naraščalo tudi

nezadovoljstvo v skupini, zaslišalo se je celo godrnjanje. Oddahnil sem si, ko smo stopili na uhojeno in označeno pot, a ne za dolgo, kajti kmalu sem jih že v temi vodil po brezpotju proti Grintovici. Ves večer sem moral poslušati zbadljivke na račun svoje raziskovalne vneme. Zaspal sem med razmišljanjem, kako lahko tisto, kar mene tako veseli, druge spravlja ob živce.

Izziv in potreba

Nimam se za pustolovca ali *explorerja* tipa Bear Grylls, za katerega je Chris Bonington dejal, da v življenju še nikoli ni ničesar raziskal (PV 5/2012). Hoja po brezpotjih me je pač zasvojila in postala nuja. Ponuja mi možnost kreativnega raziskovanja narave. Predstavlja izziv, ki od mene zahteva veliko več kondicije, osredotočenosti na orientacijo, iskanje prehodov ter ohranjanje možnosti za morebiten umik (in včasih potrpljenja). Podobne občutke doživljam tudi med plezanjem prvenstvene smeri. Vse to sem doživljal tudi med potikanjem po soteski Iške in Zale, Gačniku, v prenekaterem koncu bohinjskih hribov, med prečanjem Zeleniških špic in v kanadskem Skalnem gorovju, kjer segajo brezpotja v neskončnost.

Včasih sem se v brezpotju znašel pomotoma, ker sem zgrešil pot. Cenim delo markacistov, a zdi se mi, da nas dobesedno razvajajo. Vendar sem se že večkrat iskreno razveselil rdečebelne markacije, ko sem se po več urah naporne hoje znašel na označeni stezi.

Velika razlika je, ali grem na tako turo sam ali v družbi, v katerem letnem času, v visokogorje ali po brezpotnem terenu nekje v dolini. Če bi šlo kaj narobe, bi bila tovariška (prva) pomoč izjemno dragocena.

Vedno je potrebna skrbna priprava na turo, v katero sodi tudi sporočilo domačim, kam se odpravljam in kdaj se vrnem. Kdor je sam, je odvisen izključno od lastnega znanja, iznajdljivosti, opremljenosti in včasih gole sreče. Ne sme se zanašati na pomoč s klicem preko mobilnega telefona. Najbrž pa ni treba posebej poudariti, da je zadovoljstvo nad uspelo turo toliko večje.

Hojo po brezpotjih je potrebno razlikovati od bližnjic med markiranimi potmi, ki povzročajo erozijo tal in ne sodijo v repertoar ozaveščenega ljubitelja gora. Kljub temu da ima narava dobre regeneracijske sposobnosti, zahteva hoja po brezpotju spoštljiv in skrben odnos do nje. ●